

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrupedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput II. An Civetta sit Pardalis Antiquorum?

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

praestanda, quum *Zebet albahar* spumam maris interpretetur, *Zebet* forte *spumam* significabit, et non inapte nostro *Zibetho* aptabitur metaphora, siquidem, quum colligitur irato animali, quasi spumans adparet. Qui Catum, vel Mustelam dixe-

re, hoc animal inter feles silvestres reposuisse reor. Verum etiam si capitis sit aliqua similitudo, in caeteris tamen plurimum discrepant. Nos *Hyaenam odoratam* nuncupare maluimus, idque in sequentibus probabile ostendemus.

CAPUT II.

An Civetta sit Pardalis Antiquorum?

Cur animalia in-
odora.

Pantherae
odoratae.

Venatus
Pantherae.

Quaerit Aristot. sect. 13. probl. 4. Cur animantium nullum bene oleat, praeter pardalim, seu pantheram, haec namque propter suavem, quem spirat odorem, ad se feras illicit, quod pluribus exposuit Theophrastus ipse discipulus libro 6. de cau. plant. cap. 5. hisce verbis: Omnino inter bruta, vel nullum, vel certe rarum admodum est, quod odorem persequitur gratia suavitatis, nisi per accidens, cum alimentum est tale. Quippe adpetitus ad ipsum pabulum, eiusque causa est. Siquid tamen etiam istiusmodi est, haudquaquam hominibus constat. Nam, et pardalim caeteris animalibus suaviter olere quidam affirmant, et venari in senecta nimirum bestias alliciendo gratia sui odoris. At nobis nullam odoris affert suavitatem. Nisi verum etiam illud dixeris, ut certe est verum, olfactum homines habere omnium ferme deterrium. Itaque multi odores, suavitatesque eorum, vel gravitates, latere hominem possunt, et cap. 26. Animal nullum, inquit, penitus odoratum est, nisi quis pardalim dixerit belluis bene olere, retulit id etiam Plinius lib. 8. cap. 16. Iserunt scribens, odore earum mire sollicitari quadrupedes cunctas, sed capitis torvitute terreri. Quamobrem occultato eo, reliquas dulcedine invitatas corripunt. Dixerat enim Aristot. lib. 9. de Hist. An. cap. 7. Pantheram sese abscondentem venari dicunt, propterea, quod suo odore belluas delectari intelligat, propius enim ita accedunt, quas corripiat, huiusmodi autem suavem odorem, non belluae tantum sentiunt, sed sui odoris vim ipsa quoque pardalis sentit. Scriptum etiam reliquit Aelianus lib. 5. de Hist. Anim. cap. 40. Admirabilem quandam, et nobis occultam odoris

suavitatem olet pardalis, quam bene olendi praestantiam divino munere donatam, cum sibi propriam plane tenet, tum vero caetera animalia hanc eius vim praeclare sentiunt. Haec autem hoc modo venationem capit. Quum horum, quae ad victum opus sunt, eget, sese vel in loca fructibus densis confita, vel foliis vestita ita occultat, ut inventu difficilis, tantum respiret. Tum binuuli, dorcadus, caprae silvestres, atque alia eiusmodi animalia quaedam suavis odoris illecebra attrahuntur, et proxime accedunt, illarum, quam mox de latebra exiliens ad praedam se rumpit, atque eam comprehendit. Est igitur Pardalis odorata. Addit Plinius: Panthera, et Tigris macularum varietate prope solae bestiarum spectantur, caeteris unus, ac suus cuiusque generis. Pantheris in candido macularum oculi. Haec autem duo, odor, nimirum, et maculae, Petrum Gillium, et alios, ut refert Gesnerus, induxerunt, ut crederent, nostram Civettam esse pardalim antiquorum. Quae opinio facile refellitur. Antiquorum enim panthera vera omnibus hoc aevo est nota, et multum differt a Civetta, immo Septalius in problematibus, Ioan. Faber, et alii negant pantheris suavem inesse odorem, sed bruta alimenti specie odorem istum insequi, hominibus autem neutiquam gratum adparere. Sed, ut verum dicam, multorum animalium excrementa hominibus suaviter odorata videntur, quae Aristoteli, atque Theophrasto ignota fuerunt. Siquidem Plin. libro 28. de animali Cordylo Crocodilo simili verba faciens, Alter inquit, illi similis, multum infra magnitudinem, in terra tantum, odoratissimisque floribus

Error. P.
Gillii.

Anima-
lium ex-
crementa
odorata.

Ec 2

vivit,

vivit, ob id intestina eius diligenter exquiruntur incundo nidore sacra Crocodileam vocant, nimirum ipsius excrementum. Murium autem silvestrium, qui flavo colore, et nostrorum puerorum deliciae, nuncupati Sorci moscaroli, stercus odore moschi praeditum est, tale etiam serpentium quorundam sentitur. Et Renodeus de mat. med. lib. 3. c. 15. Est quoddam genus mustelae maioris, quae, quod martia sit, et pugnae, gallinas enim etiam grandiores evocat, quibusdam Martes, aliis Martorella, vulgo Forvina dicitur, cuius excrementa moschum redolent, ut saepe observavi. Addit Scaliger Exer. 211. part. 2. cercopithecum nihilo insuavius, quam quodvis moschum fragrare, mediocriter tamen et sine fastidio. Moschum etiam Gazellae excrementum esse, notissimum est. Addam ego me observasse parva quaedam insecta vaginipennia a me picta libro de Insectis, quae contrectata suavissimum spirabant odorem, qualis in floribus Dipsadi, seu Muschi Graeci dicti percipitur. Igitur praeter pantheram, multa etiam animalium sunt genera valde odorata, et hominibus grata, inter quae est Zibeth, quare mitto tamquam inutilem quaestionem illam inter Cardanum, et Scaligerum de o-

Insecta
odorata.

dore animalium, et de naturae conatu in eius generatione.

Quidam arbitrati sunt, animal Zibetti, ut refert Dalecampius, esse Plinii Chaum, de quo talia protulit. lib. 8. cap. 19. Pompeii Magni primum ludi ostenderunt Chaum, quem Galli Raphium vocabant, effigie lupi, pardorum maculis. Namque hae notae adsunt in Civetta. Verum nulla odoris sit mentio, nomen autem, quod habet Gallicum, fortasse a Gallia patria desumpsit. Nec caput lupi est in Civetta, quamvis adsint magnitudo pilorumque asperitas, et color, maculae pellis ipsam praeterea distinguunt. Annotavit vero Thoes, Dalecampius, fortasse Thoen pro Chao esse reponendum, vulgo Lupum Cervarium, et qui Genettam nostram esse putant, verisimiliora loqui videntur. Sed de Thoe extant Philo-
Thoes.
les versus Graeci, qui ita latine sonant:

At quae pudoris eruditus dogmata,
Hominem veretur Thoe, hominem
si viderit?

Quae iura foederationis mutuae
Colens opera fert impiger nobis suam,
Hostilis in nos irruat si bellua?

Herodotus lib. 4. Thoes ex hyaena, et lupo genitus esse, testatum reliquit.

CAPUT III.

An sit Antiquorum Hyæna?

Civettam veteribus probe fuisse cognitam, et Hyænam ab ipsis fuisse nuncupatam, eorundem auctoritate demonstrare conatur Petrus Bellonius suar. observ. lib. 2. c. 20. quamvis odoratum reddere excrementum non observaverint. Ratio autem est, quia Civetta ferum est animal, quale etiam Hyæna describitur, nec tradita figura differt, si quidem Hyæna ex Aristotele colore lupi prope est, sed hirsutior, et iuba per totum dorsum praedita est. Civetta etiam magnitudinem, et colorem lupi habet, similique modo hirsuta est, verum corpus maculis est aspersum nigris, ita, ut sub oculis binæ sint nigrae maculae, pedes nigro

pilo obsiti, crura maculata, cauda oblonga, superius nigra, infima vero parte albis maculis aspersa. Praeterea Civetta in cervice, et per dorsum spinam pilos habet nigros, quos surrigit, cum indignatur, non minus, quam sus, inde factum, ut Glanis piscis etiam Hyæna nuncupatus sit, et Hyæna talis forte erit iuba illi ab Aristotele tributa, accedit, quod omnes antiqui maxime ferum animal dixerint Hyænam, adeo, ut pantherae mirum in modum eas timeant, etenim scriptum fuit a Plinio lib. 28. cap. 8. Praecipue pantheris terrori esse traduntur, ut ne conentur quidem resistere, et aliquid de corio earum habentem non appeti. Mirumque dictum, si

Geni
Hyæ

Aristo
genet
Hyæ

Linea
Genet